

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ВІДДІЛ НАУКОВО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАН УКРАЇНИ

01601 Київ-30, вул. Володимирська, 54
Для телеграм-Київ, Наука, Телетайп-Київ, 131430, Наука
Тел. 239-6510, Факс 234-3243, E-mail: jurdep@nas.gov.ua

№ 171104-8 „09„ Н 2017 р.

*Керівникам установ, організацій
та підприємств НАН України*

Відділ науково-правового забезпечення діяльності НАН України звертає увагу на деякі зміни законодавства, що відбулися внаслідок прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148 (далі Закон № 2148).

Зміни порядку обчислення страхового стажу для призначення пенсії

Змінами, внесеними Законом № 2148 до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», доповнено перелік періодів, що включаються до страхового стажу для визначення права на призначення пенсії (пункт 3¹ розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»):

Так, з 1 січня 2018 року до страхового стажу для призначення пенсії враховується:

1) ведення підприємницької діяльності із застосуванням спрощеної системи оподаткування, а також із застосуванням фіксованого податку:

– з 1 січня 1998 року по 30 червня 2000 року включно, що підтверджується довідкою про реєстрацію як суб'єкта підприємницької діяльності;

– з 1 липня 2000 року по 31 грудня 2017 року включно, за умови сплати страхових внесків (єдиного внеску) незалежно від сплаченого розміру (крім випадків звільнення від сплати єдиного внеску);

2) проходження військової служби по 31 грудня 2017 року включно;

3) перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами з 1 січня 2004 року по 30 червня 2013 року включно.

Нагадаємо, що з 1 липня 2013 період перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами зараховується до страхового стажу, в тому числі й для призначення пенсії, у зв'язку зі змінами, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та індексації пенсії» до пункту 15 ст. 11 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», згідно з якими особи, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, включені до переліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню.

4) перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку з 1 січня 2004 року до часу запровадження сплати страхових внесків (єдиного внеску) за жінок, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Нагадаємо, що сплата страхових внесків (єдиного внеску) за жінок, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку і отримують допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та/або допомогу при народженні дитини, була запроваджена з 11.03.2011 з набуттям чинності постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 № 178 «Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за деякі категорії застрахованих осіб».

Окрім того, періоди трудової діяльності та інші періоди, що враховувалися до стажу роботи для призначення пенсії до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», зараховуються до страхового стажу в порядку і на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше.

Тому до страхового стажу і надалі враховують стаж, набутий до 01.01.2004. Це, зокрема:

- 1) навчання у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах, в училищах і на курсах по підготовці кадрів, підвищенню кваліфікації та перекваліфікації, в аспірантурі, докторантурі й клінічній ординатурі;

Період навчання після 1 січня 2004 року зараховуватиметься до страхового стажу за умови сплати страхових внесків.

- 2) перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного (шестирічного віку) (ст. 56, 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення»).

Водночас пільговий порядок обчислення стажу роботи, передбачений законодавством, що діяло раніше, за період з 1 січня 2004 року застосовується виключно в частині визначення права на пенсію за віком на пільгових умовах та за вислугу років (ч. 4 ст. 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»).

Також і надалі продовжують діяти норми ст. 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», відповідно до яких:

- до страхового стажу для обчислення розміру пенсії за віком, з якого обчислюється розмір пенсії по інвалідності або у зв'язку з втратою годувальника, крім наявного страхового стажу, зараховується також на загальних підставах відповідно період з дня встановлення інвалідності до досягнення застрахованою особою віку, передбаченого частиною першою статті 26 цього Закону, та період з дня смерті годувальника до дати, коли годувальник досяг би віку, передбаченого частиною першою ст. 26 цього Закону.

- період, протягом якого особа, яка підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню на випадок безробіття, отримувала допомогу по безробіттю (крім одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності) та матеріальну допомогу у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, включається до страхового стажу.

- час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і у пільгових розмірах.

Зміни порядку обчислення страхового стажу для отримання виплат за видами страхування

З 11.10.2017 відповідно до змін, внесених до ч. 1 ст. 18 та ч. 1 ст. 35 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», особи, які працюють на умовах цивільно-правового договору (договори про виконання робіт та про надання послуг), підлягають страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку.

До зазначених змін такі особи мали право на виплати лише за двома видами страхування: пенсійним та на випадок безробіття.

Хоча страхові виплати у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку, особи, які працюють на умовах цивільно-правового договору, можуть отримувати з 11.10.2017, проте обчислення страхового стажу для таких виплат починається з 01.01.2016, оскільки відповідно до змін, внесених до ч. 4 ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», до страхового стажу прирівнюються періоди починаючи з 1 січня 2016 року, протягом яких особа не підлягала страхуванню за цим Законом, але нею або роботодавцем за неї сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

При цьому згідно з ч. 1 ст. 30 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності застрахованим особам, які працюють на умовах трудового договору (контракту), цивільно-правового договору та на інших підставах, передбачених законом, призначаються та надаються за основним місцем роботи (діяльності).

Разом з тим багато питань щодо порядку виплати страхових виплат особам, які працюють на умовах цивільно-правового договору, на даний час залишаються неврегульованими, тому

слід очікувати додаткових роз'яснень та уточнень від Міністерства соціальної політики України та Фонду соціального страхування України.

Зміни пенсійного забезпечення наукових працівників

Законом № 2148 статтю 37 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» викладено в новій редакції та визначено, що пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних працівників) здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Таким чином, з 11.10.2017 пенсія науковим працівникам призначається на загальних підставах відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Звертаємо увагу, що відтепер під час виходу на пенсію з посади наукового працівника вихідна допомога у розмірі шести місячних посадових окладів не виплачується.

Пенсії, призначені до 11.10.2017 відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – наукові пенсії) продовжують виплачуватися у розмірі, встановленому відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» незалежно від факту працевлаштування пенсіонера.

Водночас згідно з пунктом 4⁷ розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» якщо раніше нарахований розмір наукової пенсії особи буде нижчим за розмір пенсії з урахуванням перерахунку, передбаченого пунктом 4³ цього розділу, розрахованого за нормами Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», проводиться автоматичне без її звернення переведення пенсії на умовах, передбачених Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», за матеріалами пенсійної справи.

У разі якщо після призначення пенсії особа продовжувала працювати, вона може звернутись до органів Пенсійного фонду України для здійснення перегляду розміру отримуваної пенсії та її індексації з урахуванням набутого додаткового страхового стажу та заробітної плати.

Особи, наукову пенсію яким переведено на пенсію на умовах Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», за їх бажанням у будь-який час можуть звернутися до органів Пенсійного фонду для здійснення зворотного переведення на наукову пенсію.

Зі змінами статті 37 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» вилучено обов'язкову вимогу щодо працевлаштування наукового пенсіонера на науковій посаді на умовах строкового трудового договору (контракту). Відтак особа, яка отримує наукову пенсію, за її бажанням може займати наукову посаду як на основі простого трудового договору, так і за строковим трудовим договором (контрактом).

З особами, які на даний час працюють на наукових посадах за контрактом, за два місяці до закінчення строку чинності контракту за угодою сторін може бути продовжено дію контракту в порядку, передбаченому Положенням про порядок укладення контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 №170.

У разі звільнення у зв'язку із закінчення строку контракту займана посада вважається вакантною і зарахування особи на таку наукову посаду відбувається на загальних засадах.

Також Законом № 2148 вилучено положення щодо фінансування науковими установами, організаціями, підприємствами та вищими навчальними закладами різниці між сумою пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та сумою пенсії із солідарної системи, обчисленої згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», на яку має право науковий працівник.

За інформацією Пенсійного фонду України:

- за жовтень 2017 суму, належну до сплати, визначають пропорційно календарним дням жовтня місяця (зважаючи на те, що відповідні зміни набули чинності з 11.10.2017);
- з листопада 2017 платники не фінансуватимуть зазначену різницю.

Начальник відділу

С.М. Черновська